

Lausunto selvitysmiehen luonnoksesta hallituksen esitykseksi valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta

3/02.05.01/2014

Khall § 114

Valtiovarainministeriö kirjoittaa 4.2.2014:

"Lausuntopyyntö selvitysmiehen luonnoksesta hallituksen esitykseksi valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelman mukaan valtionosuusjärjestelmä uudistetaan osana kuntarakennemuutosta. Järjestelmää yksinkertaistetaan ja sekeytetään. Järjestelmän kannustavuutta parannetaan. Hallitusohjelman mukaan uudistuksen tavoitteena on, että perusopetuksen rahoitus jatkossa perustuisi nykyistä enemmän perusopetuksen toimintaympäristöä kuvaaviin indikaattoreihin, esimerkiksi kunnan maahanmuuttajien väestöosuuteen, aikuisväestön koulutustasoon sekä työttömyysasteeseen.

Hallitusohjelman mukaan kuntauudistusta ohjaavassa lainsäädännössä otetaan käyttöön kuntauudistusta edistäviä välineitä. Tavoitteena on muun muassa poistaa lainsäädännöstä sekä kuntatalouden rahoitusjärjestelmästä kuntaliitoksia vaikeuttavia tekijöitä.

Valtiovarainministeriön asettaman selvitysmiehen toimeksiannon mukaan valtionosuusperusteiden uudistamisessa tuli tarkastella muun muassa perusteiden läpinäkyvyyttä, lukumäärää, päällekkäisyyksiä, korvaustarpeita, ajanmukaisuutta ja soveltuvuutta kuntarakenteen ja palvelutarpeiden muutoksessa. Tavoitteeksi asetettiin uudistaa kuntien valtionosuusjärjestelmä hallitusohjelmassa linjatulla tavalla siten, että uusi lainsäädäntö tulisi voimaan vuoden 2015 alusta.

Lähtökohtana on, että valtion ja kuntien väinen kustannustenjakko ei muutu valtionosuusuudistuksen johdosta.

Valtiovarainministeriön asettama selvitysmies Arno Miettinen on valmistellut kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain uudistamista kevästä 2012 alkaen. Hän julkisti alustavat uudistuslinjauksensa helmikuussa 2013. Seuraavassa vaiheessa valtiovarainministeriö lähetti 17.12.2013 kunnille kommentoitavaksi selvitysmiehen tarkennetut uudistusesitykset ja kriteerit kuntakohtaisine laskelmineen. Kunnilta pyydettiin lausuntoa mm. laskentakriteerien määrästä ja sisällöstä, siirtymäkauden pituudesta ja ylipäättään järjestelmämuutoksen tarpeesta.

Selvitysmies on valmistellut liitteenä olevan luonnoksen hallituksen esitykseksi, jonka mukaisesti hän ehdottaa valtionosuusjärjestelmää uudistettavaksi.

Valtionosuuslaskelmat on päivitetty vuoden 2014 valtionosuusmäärien tasolle. Uudet kuntakohtaiset laskelmat uudistuksen vaikutuksista valtionosuuksiin ovat kuntien käytössä lausuntokierroksen aikana.

Valtiovarainministeriö pyytää jakelussa mainituilta tahoilta lausuntoa selvitysmiehen luonnoksesta hallituksen esitykseksi ja kiinnittämään huomiota erityises-

ti seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- * ehdotettaviin kriteereihin
- * ikäryhmien ja sairastavuuden painoihin
- * muiden kriteerien painoihin
- * määräytymisperusteiden laskentaperiaatteisiin
- * verotuloihin perustuvaan valtionosuuden tasaukseen
- * siirtymätasauksen kestoon ja porrastukseen

Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 4.4.2014 klo 16 mennessä sähköpostitse osoitteeseen valtiovarainministerio@vm.fi.

Käännöksen viipymisen vuoksi lausuntopyyntö toimitetaan ruotsinkielisille ja saamelaisten kotiseutualueen kunnille myöhemmin ja vastaavasti niiden lausuntoaikaa pidennetään.

Päivi Laajala
Osastopäällikkö, ylijohtaja

Lisätietojen antajat

Arno Miettinen, p. 050 4133298, etunimi.sukunimi@vm.fi
Markku Nissinen, p. 050 4922021, etunimi.sukunimi@vm.fi
Arto Luhtala, p. 040 8309194, etunimi.sukunimi@vm.fi
Ville Salonen, p. 040 3589228, etunimi.sukunimi@vm.fi

Liitteet

- Liite 1. Luonnos hallituksen esitykseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamiseksi
- Liite 2. Yhteenvetomuistio kuntien kommentteista selvitysmiehen alustavasta esityksestä kuntien valtionosuusjärjestelmän uudistamiseksi
- Liite 3. Kuntakohtaiset ja kuntatyyppittävät laskelmat vuoden 2014 tasossa
- Liite 4. THL:n tutkimusraportti "Sosiaali- ja terveydenhuollon tarvetekijät ja valtionosuusjärjestelmän uudistaminen"
- Liite 5. VATTin raportti ikärakenteen huomioimiseksi päivähoidon sekä esi- ja perusopetuksen huomioimisen osalta"

Oheismateriaalina yllä mainitut liitteet 1-5.

Ehdotus:

Kunnanhallitus hyväksyy liitteenä olevan lausunnon lähetettäväksi valtiovarainministeriölle.

Päätös:

Kunnanhallitus hyväksyi ehdotuksen.

Kunnanhallitus

§ 114

31.03.2014

Otteen allekirjoitetusta ja tarkastetusta pöytäkirjasta
oikeaksi todistaa
3.4.2014

Salla Lauronen
keskusarkistonhoitaja

Jakelu

Valtiovarainministeriö

Liitteet

13 Lausunto selvitysmiehen luonnoksesta hallituksen esitykseksi
valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta

PYHÄJOKI

1(2)

Valtiovarainministeriö
Kunta- ja aluehallinto-osasto
PL 28
00023 Valtioneuvosto

Viite: Lausuntopyyntö VM064:01/2012

Asia: **Lausunto selvitysmiehen luonnoksesta hallituksen esitykseksi valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta**

Yleistä

Valtionosuusjärjestelmän uudistaminen on lähtökohtaisesti perusteltua. Tavoitteena tulee olla oikeudenmukainen ja tasapuolinen järjestelmä siten, että Suomen kuntien asukkaille voidaan turvata yhtäläiset mahdollisuudet kunnallisiin palveluihin (ns. terveydellisten-, sivistyksellisten ja sosiaalisten oikeuksien toteutuminen). Toinen keskeinen tavoite tulee olla se, että järjestelmä luo voimakkaan intensiteetin kuntien kokonaisvaltaiseen kehittämiseen.

Erityistä

Hallituksen esityksessä eduskunnalle luvussa 4.1 todetaan, että ”Verotuloihin perustuvassa valtionosuuden tasauksessa ehdotetaan huomioitavaksi ydinvoimalaitosten, voimalaitosten ja pienvoimalaitosten kiinteistövero. Tasaukseen ei kuitenkaan lisättäisi koko veron määrää, vaan hallituksen esitykseen sisältyy ehdotus voimalaitosten laskennallisen kiinteistöveron huomioiminen 50 %:n osuudella.”

Lakiehdotuksen yksityiskohtaisissa perusteluissa (29 § 5 mom.) todetaan seuraavaa: ”Pykälän 5 momentissa ehdotetaan, että osa voimalaitosten kiinteistöverosta otettaisiin huomioon kunnan laskennallista verotuloa laskettaessa. Laskennallisessa verotulossa huomioonotettava määrä olisi 50 prosenttia. Muutos vaikuttaisi voimalaitosten sijaintikuntien tasauslisän tai -vähennyksen määrään. Ehdotettu muutos korottaisi samalla tasausrajan euromäärää ja vaikuttaisi kaikkien kuntien tasaukseen.”

Hallituksen linjauksien seurauksena tasausjärjestelmää oltaisiin muuttamassa niin, että Pyhäjoen tulevan ydinvoimalan ja tuulivoimaloiden kiinteistöverosta puolet palautettaisiin tasaukseen. Pyhäjoen kunnan tapauksessa linjaus on merkillinen ja perustelematon.

Ydinvoimahankkeessa sijaintikunnalla on velvollisuuksia hoitaa laaja-alaisesti ydinvoimahankkeen mukanaan tuomia vaikutuksia (palvelutuotanto, asuminen, yritystoiminta ja infrastruktuuri). Ydinvoimayhtiö ei maksa käytännössä yhteisöveroja.

Tuulivoimahankkeissa (Pyhäjoen kunnan alueelle kaavoitettu ja kaavoituksessa noin 100 voimaa) kiinteistövero on ollut keskeinen peruste kunnan näkökulmasta näiden hankkeiden yhteiskunnalliselle hyväksyttävyydelle. Uudella valtiosuuslinjauksella murennetaan keskeisesti kunnan motivaatio edistää tuulivoimatuotantoa.

Suomen hallituksen voimalaitoksia koskevan (vesivoima, ydinvoima ja tuulivoima) kiinteistöveron ”käsiohjaus” vaikuttaa erikoiselta ja täysin perustelemattomalta. Nykyinen järjestelmä on oikeudenmukainen eikä sitä ole tarvetta muuttaa.

Pyhäjoella 26.3.2014

Matti Soronen
kunnanjohtaja